

Neznámý dárce zanechal na recepci VUT vzácnost - ručně psaná skripta z počátků brněnské techniky

18.3.2024 - | Vysoké učení technické v Brně

„Zavolali mi z recepce rektorátu, že tam někdo zanechal ručně psané knihy a jestli se na to nechceme podívat. Byl jsem velmi překvapený - ukázalo se, že jde o skripta strojařiny z počátků brněnské techniky. Učebnice tehdy byly velmi drahá věc a k některým předmětům ani neexistovaly. A tak si je studenti vytvářeli sami podle toho, co se dozvěděli na přednáškách,“ vystvětluje vedoucí archivu VUT Martin Kotačka.

Darovaný soubor knih obsahoval tři objemné rukopisy podepsané jménem Josef Hank. Zahrnují kapitoly z nauky o strojích, mechaniky, hydrauliky či geometrie. Vše s detailními nákresy strojů nebo jejich součástí. „Nemáme odhad, jak dlouho mohla jejich výroba trvat, ani z čeho to bylo opisováno. Určitě ale nejde pouze o zápis z přednášek, na to jsou popsané znalosti velmi detailní a systematicky vytvořené. Zřejmě jde o kompilát více zdrojů, které dali studenti dohromady,“ dodává Kotačka. Čtvrtý svazek je autografií inženýra Ferdinanda Bečváře, profesora české státní průmyslové školy Brně, s názvem Stejnoseměrné stroje z roku 1912.

Ručně psaná skripta strojařiny pocházejí pravděpodobně z let 1911–1913 | Autor: Václav Koníček

Identitu dárce se dohledat nepodařilo, a tak se vedoucí archivu pustil do genealogického výzkumu a rozhodl se rozkrýt příběh možného autora rukopisů – Josefa Hanka. Podle matriky uložené ve Státním oblastním archivu v Hradci Králové se Hank narodil v roce 1886 v Poličce do měšťanské a tkalcovské rodiny. V rodné Poličce absolvoval po základním vzdělání tamní učitelský ústav. Poté učil na chlapecké obecné škole v Boskovicích, odkud později přešel do Brna kde učil kreslení a rýsování na měšťanské chlapecké škole.

- 1899 zřízení C. k. české technické vysoké školy Františka Josefa v Brně
- prvním rektorem se stal profesor Karel Zahradník
- výuka začínala s přibližně 50 posluchači
- 1918 změna na Českou vysokou školu technickou v Brně

Na brněnské technice studoval Hank v letech 1911–1913 jako mimořádný student. „Jednalo se o malou skupinu studentů, kteří si zde pouze doplňovali vzdělání a zvyšovali kvalifikaci. Josef Hank se sice zapsal na odboru strojního inženýrství, ale studoval zde pouze ekonomické předměty jako byla Nauka o penězích a bankách či Obchody bankovní a kurzovní. Jeho učitelem byl kromě jiných pozdější československý ministr financí Karel Engliš. Po ukončení studia Hank nastoupil na své poslední působiště jako učitel na soukromé obchodní škole jež sídlila na Údolní ulici,“ popisuje Kotačka.

„Z dostupných dokladů vyplývá, že samotnou strojařinu tedy nestudoval. Spíše využil svých kreslířských a rýsovacích schopností. Skripta pak pravděpodobně vyrobil pro někoho dalšího, možná i za úplatu. Komu patřila a jaký byl jejich následný osud, by mohl snad osvětlit neznámý dárce,“ dodává archivář.

Autor: Václav Koníček

Ze svých nově nabytých znalostí ekonomiky ale nemohl Hank těžit dlouho. V roce 1914 byl s

počátkem první světové války povolán na srbskou frontu k 96. pěšímu pluku. „O rok později se dozvídáme, že je v zajetí, kde také pravděpodobně později zemřel. Od té doby se o něm – jako o mnohých válečných zajatcích – nepodařilo dohledat žádnou informaci ani fotografii. Domů se z války nevrátil a v roce 1919 tak byl úředně prohlášen za mrtvého a v Poličce je jeho jméno uvedeno na pomníku padlých,“ dodává Kotačka.

Konec životního příběhu mladého učitele tak provází řada otazníků, stejně jako skripta samotná.

„Jde o nejstarší doklad tohoto druhu z historie brněnské techniky, jaký máme. Ještě jednou chci dárci poděkovat, třeba se k němu zpráva nějak dostane. Jsem rád, když nám lidé nosí různé dokumenty, i když si nejsou jisti jejich hodnotou. S nadsázkou říkám – než aby se vyhodilo něco cenného, raději to doneste k nám a případně to odborně vyhodíme my,“ uzavírá Kotačka.

<https://www.zvut.cz/tema/-f38144/neznamy-darce-zanechal-na-recepci-vut-vzacnost-rucne-psana-skripta-z-pocatku-brnenske-techniky-d255100>